

*‘Tavuk ve
pannenkoek’*: Mixen
van talen door
meertalige kinderen
met en zonder TOS

Elma Blom

Hoogleraar Taalontwikkeling & Meertaligheid in Gezin en Onderwijs

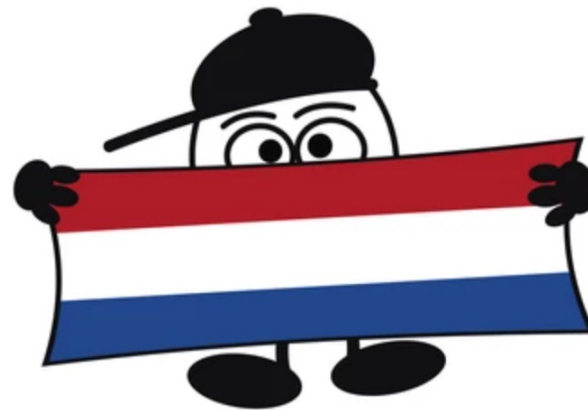

**Verbal switching
experiment:
Mixer 'in the lab'**

Benoem het plaatje in
het **Engels**

Benoem het plaatje in
het **Nederlands**

Hersengymnastiek

- Talenkennis
- Continu opletten welke taal wanneer
- Talen 'management'

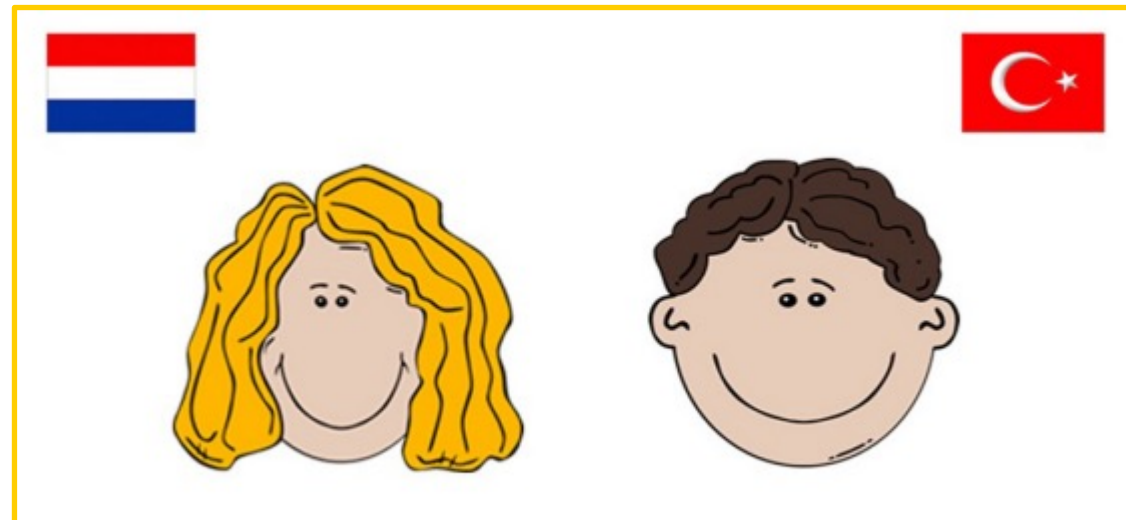
Hoe is dat voor meertalige kinderen (met TOS)?

Turks-Nederlandse kinderen met en zonder TOS

Aardbei

Drie blokken

- 28 TU
- 28 NL
- 54 gemixt

Als kinderen *moeten* mixen, dan ...

- kost dat moeite
- **extra** moeilijk voor kinderen met TOS

Kennis
van
woorden

Ophalen
van
woorden

Inhibitie

Switchen

Mixen in 'het wild'

Deze lezing

- Wat is taalmixen?
- Is taalmixen normaal?
- Waarom mixen kinderen talen?
- Waarom verschillen kinderen in taalmixen?
- Hoe zit het met TOS?
- Biedt mixen mogelijkheden?

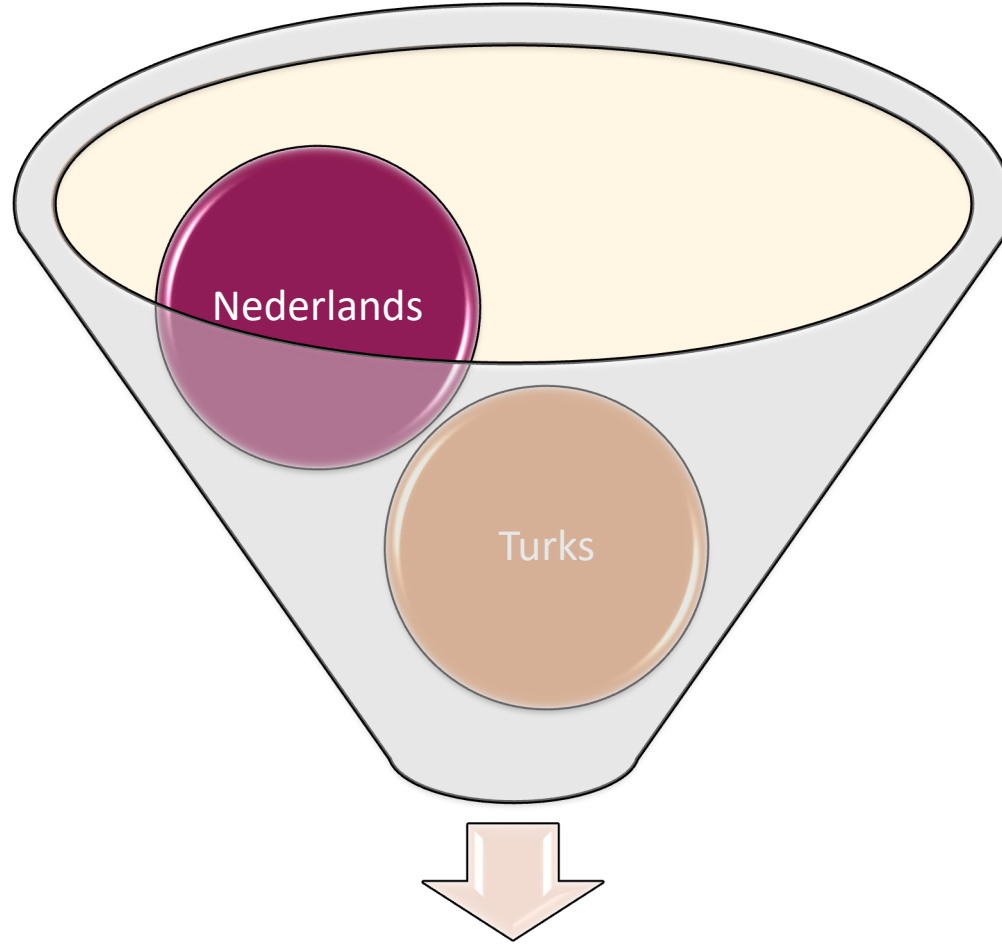
Wat is taalmixen?

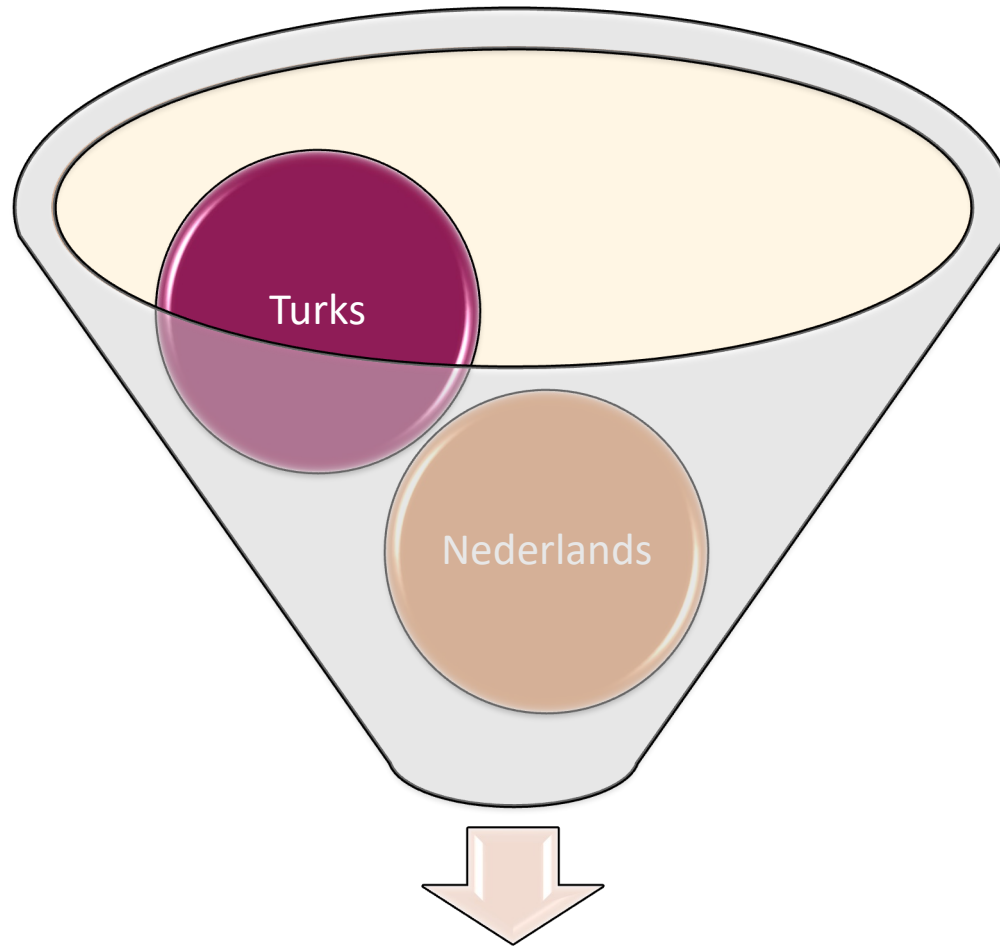
Gebruik van twee of meerdere talen in één gesprek

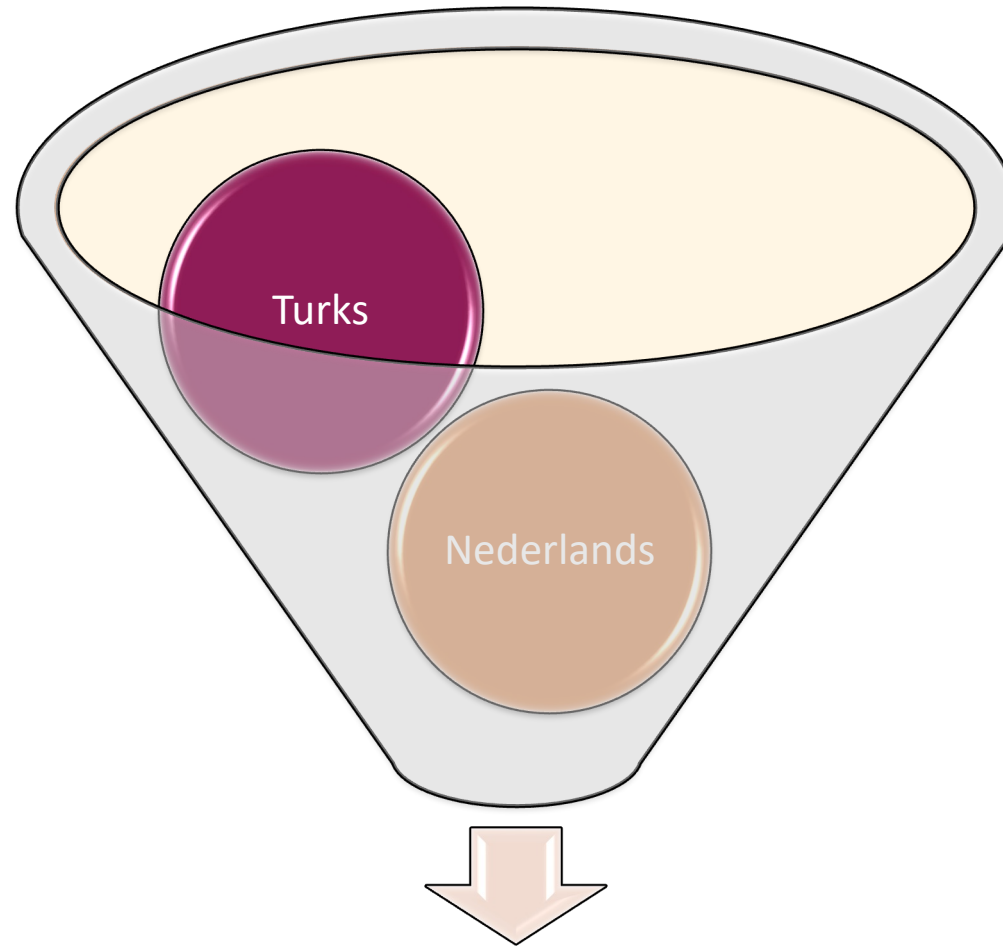
- Tussen sprekers
- Binnen een spreker
 - Tussen zinnen
 - Binnen zinnen
 - Binnen woorden

Burada ne görüyorsunuz ? Kind: “Een vogelnest.”

“Ik wil altijd **bir yerlere gitmek istiyorum**”

“Mama, we moeten Mehmet **geçen**”

Mixen als afwijking en 'iets niet kunnen' (Weinreich, 1958; Volterra & Taeschner, 1978)

- Afwijking van de norm
- Gebrek aan taalvaardigheid
- Talen niet kunnen scheiden

Volwassen meertaligen (Poplack, 1980)

- Ook vaardige meertaligen mixen
- Mixen kan de norm zijn
- Mixen volgt regels:

“Sometimes I start a sentence in Spanish **y termino en espanol**”

Mixen toont meertalige competentie

Is het normaal dat meertalige kinderen mixen?

- Vrijwel alle meertalige kinderen mixen

Ja, mixen van talen hoort bij meertalige taalontwikkeling

Siri en moeder (Lanza, 1992, 1997)

Siri:

Engels

Gemixt
Noors

(3) Siri (2;2) and her mother are in the kitchen. Her mother is cooking. Siri is drawing and has just asked for more paper.

Siri

Yeah.

//Mama LØPE].
“run”

Mama LØPE. Mama LØPE.
Mama LØPE.

→
run.

Mama run.

(Siri's mother goes off to get paper.)

Mother

Siri run and find it.

Mama's standin' right here.
Mama's got to look //after the food].¹⁴

What do you want Mama to do?

Run.

Mama run. OK.

¹⁴ //] indicates overlapping, that is, that Siri's and her mother's utterances co-occurred.

Siri en vader (Lanza, 1992, 1997)

(4) Siri (2;0) and her father are looking at a picture book.

Siri
HUG/ HUG/

→

Father

*Å, bamsen får en kos, eller en
HUG, ja. Se, der får bamsen en
kos. Ja.*

“Oh, the teddy bear gets a hug, or
a HUG yeah. Look, the teddy bear
gets a hug there.”

Siri:

Noors

Gemixt
Engels

Modelleren en accommoderen **(Comeau, Genesee, & Lapaquette, 2003)**

- Experiment met 2-jarige Engels-Franse kinderen
- Sessie met weinig (15%) en veel (40%) mixen
- Kinderen passen mixen aan aan gesprekspartner

Wat laat dit zien?

Jonge meertalige kinderen

- Mixen talen
- Scheiden talen
- Stemmen hun mixen en scheiden af op spreker & context

Ouders

- Reageren verschillend op mixen van kinderen

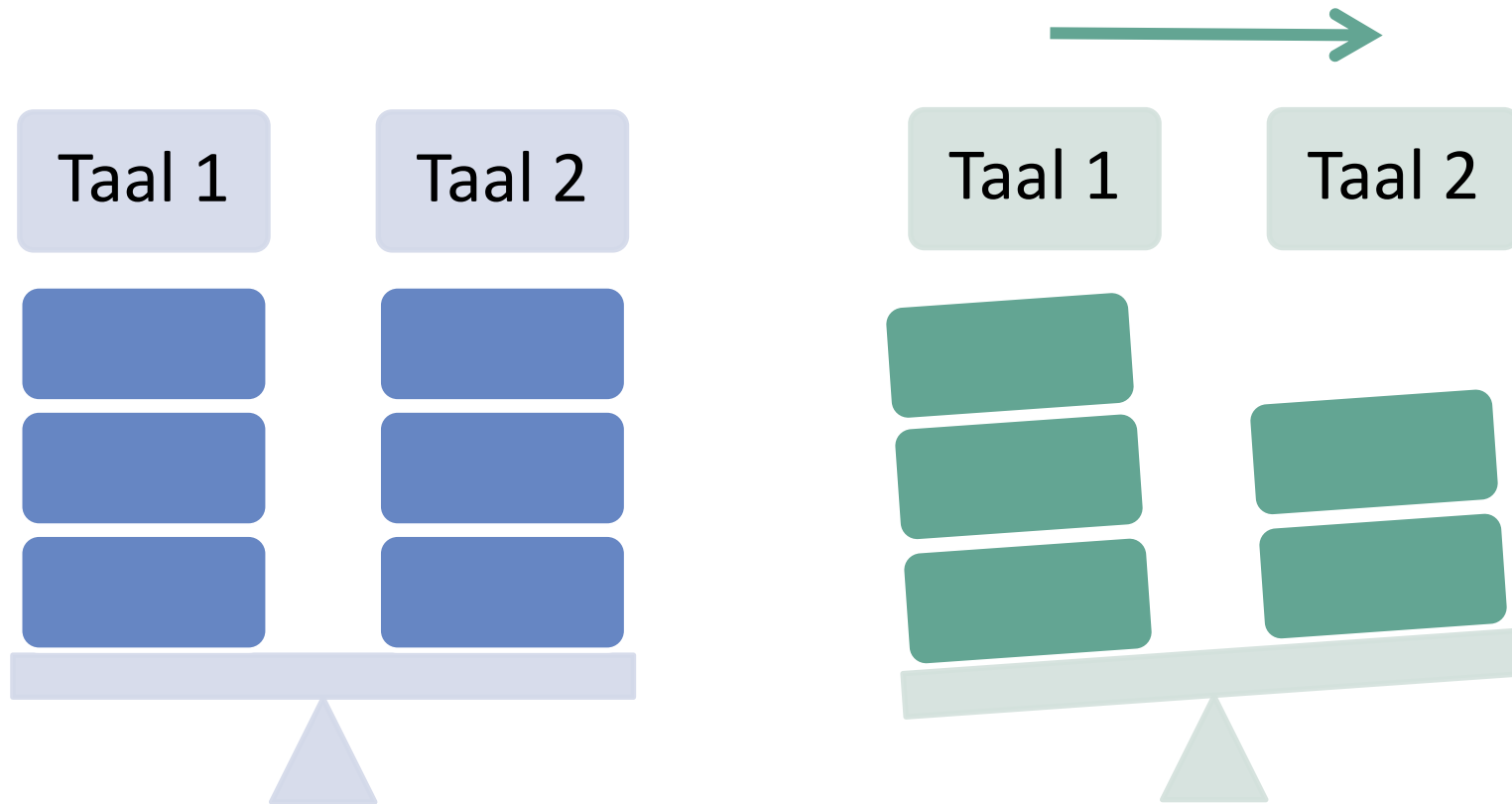
Veel onderzoek: case-studies

- Frans-Duits, Frans-Engels, Engels-Noors, Engels-Ests, Inuktitut-Engels, gebarentaal – gesproken taal, ...

Meertalige kinderen 1) scheiden talen vanaf jonge leeftijd, 2) passen zich aan aan de context en 3) houden zich bij mixen aan regels

Waarom mixen kinderen talen? 'Gap filling'

(Genesee, Nicoladis & Paradis, 1995)

Aanvullen van de woordenschat

- Er is géén equivalent

“to nie sa **pepernoten**.”

“jullie maken nu geen **kısır**”

“can I have another **spekje**”

Aanvullen van de woordenschat

- Er is wel een equivalent maar kinderen hebben dit (nog) niet geleerd.
- Verdeelde woordenschat:

Meertalige woordenschat

Beeld melvyn ingleby

Meertalige woordenschat

Beeld melvyn ingleby

Meertalige woordenschat

Beeld melvyn ingleby

Feedback

- Niet expliciet, maar
- herhalen met het Nederlandse equivalent

~~"Nee, het is geen *elma*. Het is *appel*."~~

"Ik wil een *elma*"

"Wil je een *appel*?"

Waarom mixen kinderen talen? **Pragmatiek** (Reyes, 2004; Sczepurek, Aalberse, & Verhagen, 2022)

- Verandering van onderwerp of situatie
- Opdracht of vraag nadruk geven
- Vertellen en imiteren
- ...

Kinderen mixen functioneel

Mixen in spel (www.neerlandistiek.nl)

“Ja, fansels!
Poppen prate
ommers gjin
Frysk.”

Elma Blom zegt

[15 januari 2024 om 22:43](#)

In Noorwegen gebruiken jonge kinderen eigenschappen van het dialect dat in Oslo gesproken wordt in hun rollenspel, ook al wonen ze in heel andere delen van het land en hebben ze ouders die bijvoorbeeld het Tromsø dialect spreken. Een intrigerend fenomeen waarvan ik nog geen parallel in de Nederlandse context heb weten te ontdekken. Zie het proefschrift van Bror-Magnus S. Strand en artikelen in Language and Speech en Journal of Nordic Linguistics.

Beantwoorden

Henk Wolf zegt

[16 januari 2024 om 22:39](#)

Elma: uit eigen observatie ken ik het patroon dat Friese kinderen en hun poppen of beesten onderling meestal Nederlands spreken. Ik heb het er weleens met ouders en grootouders over gehad en die zeiden dat zij dat zelf als kind ook hadden gedaan. Toen ik een moeder een jaar of twintig geleden eens vroeg of haar dochter in haar rollenspel altijd Nederlands met de poppen sprak, zei ze: “Ja, fansels! Poppen prate ommers gjin Frysk.”

Beantwoorden

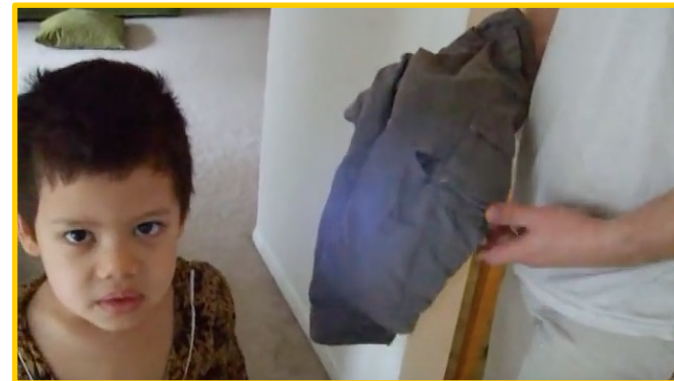
Taalvaardigheid en mixen

(Yow, Tan, & Flynn, 2017)

- 55 tweetalige Engels-Mandarijn kinderen (5-6 jaar)
- Gevolgd op school in onderlinge communicatie
- Vaardiger in Mandarijn → meer Engels in hun Mandarijn

Mixen kan juist samenhangen met grotere taalvaardigheid

Waarom mixen kinderen talen? **Socialisatie** (Comeau, Genesee, & Lapaquette, 2003)

Kinderen mixen (en scheiden) omdat het de norm is

Maatschappelijke normen en taalstatus

(Bosma & Blom, 2019; Montanari et al., 2019)

- Taalstatus
 - Minderheidstaal → meerderheidstaal
 - Fries-Nederlands, Spaans-Engels, Turks-Nederlands

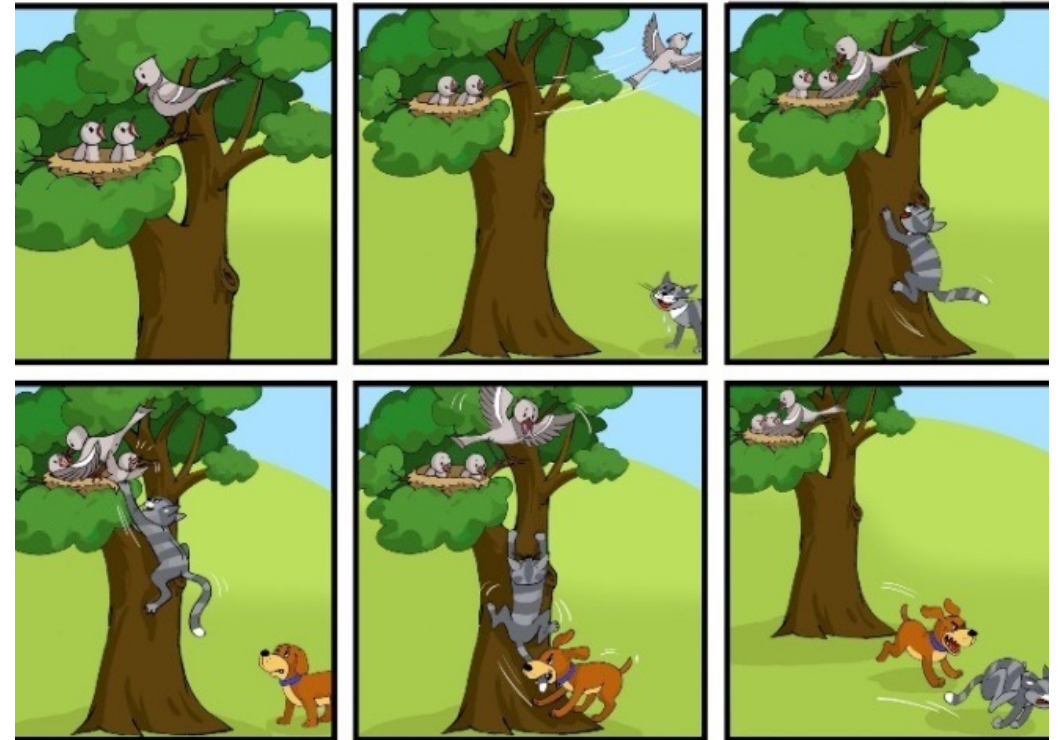
Kinderen mixen (en scheiden) asymmetrisch door maatschappelijke taaldominantie

Vertel een verhaaltje in ... : inzichten uit recent onderzoek

(Blom et al., 2024/in voorbereiding)

Van	Naar	% zinnen met mix
Nederlands	Turks	< 0,1%
Turks	Nederlands	7 – 17%

Kinderen met en zonder TOS scheiden talen als de norm eentalig is

Welke kinderen mixen het vaakst Nederlands door hun Turks?

- Jongere kinderen
- Kinderen die Nederlands beter beheersen
- Kinderen die Turks minder goed beheersen

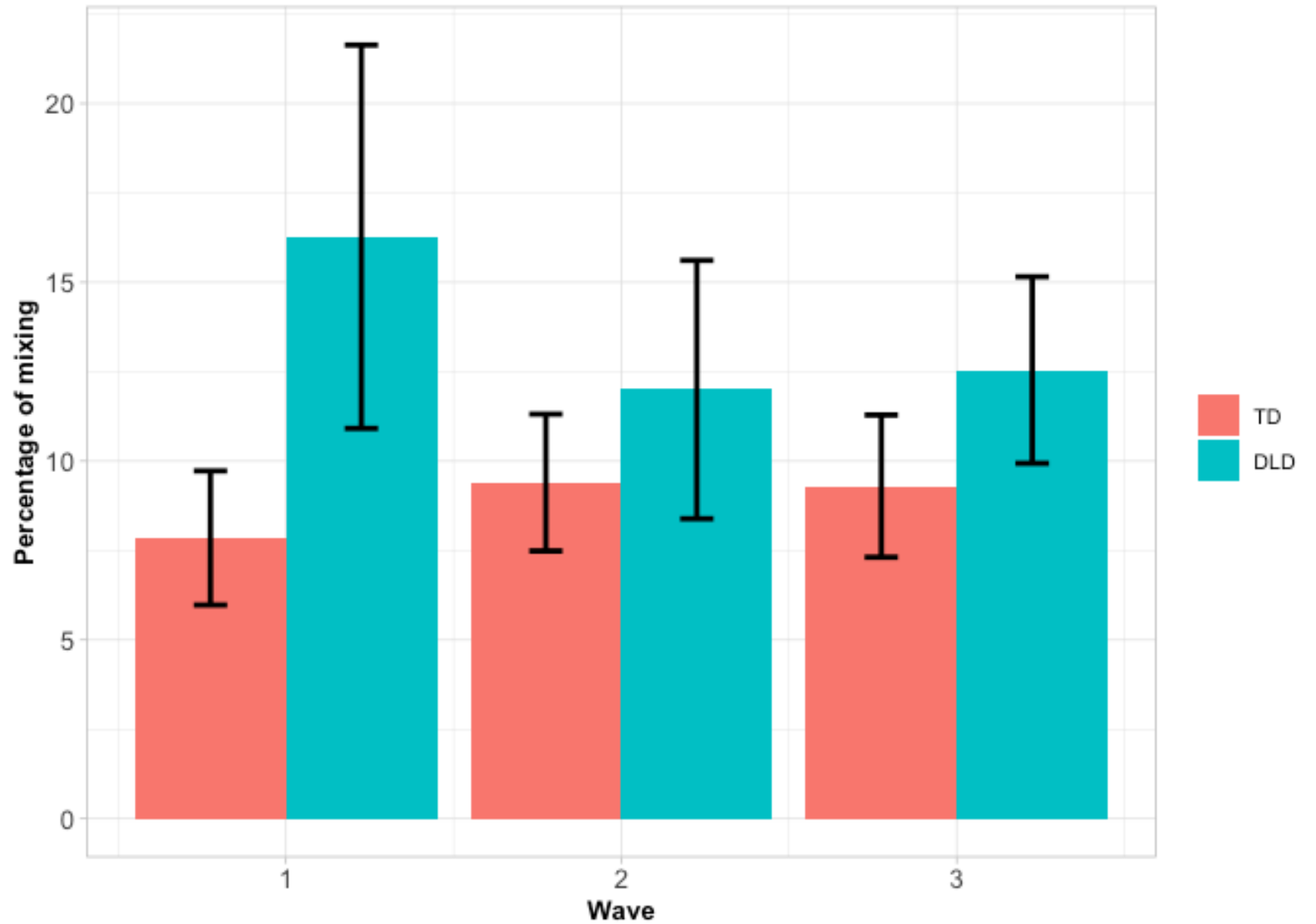
Kinderen met TOS

- Mixen (gemiddeld) vaker
- Scheiden talen
- Grote verschillen tussen kinderen

Mixen signaleert geen TOS

Ontwikkeling

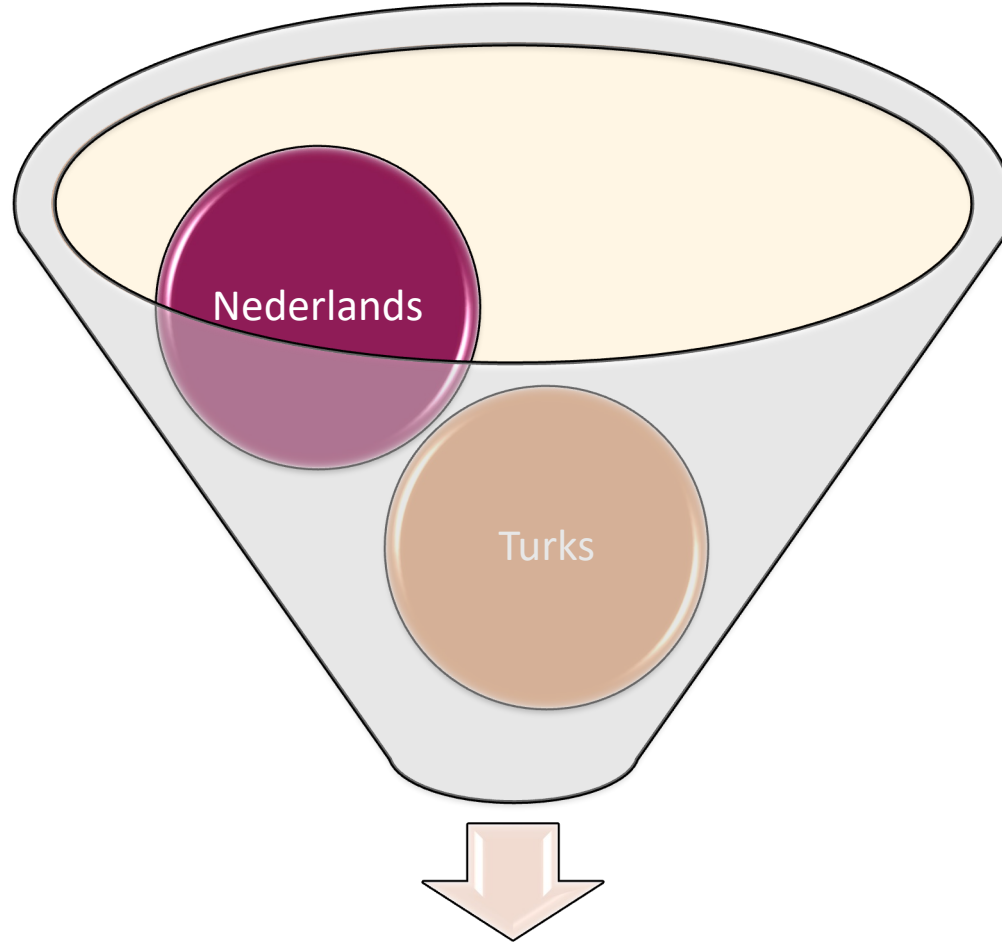
Verskil in mixfrequentie neemt af naarmate kinderen ouder worden

Hoe mixen kinderen met TOS?

(Gutiérrez-Clellen et al., 2009; Gross & Kaushanskaya, 2022; Blom et al., 2024)

- Tussen zinnen én binnen zinnen
- Vooral tussen zinnen & sprekers
- Geven antwoord in de taal die dominant is in maatschappij i.p.v. de taal van gesprekspartner

Burada ne görüyorsunuz ? Kind: **“Een vogelnest.”**

Hersengymnastiek?

(Green & Abutalebi, 2013; Kuzyk et al., 2020)

- Spontaan mixen lijkt weinig inspanning te kosten
- Moeten scheiden is mogelijk wat inspannender
- Cognitieve voordelen???

Lopend onderzoek: daglange opnames thuis

- Wat is de invloed van mixen door ouders?
- Waarom mixen kinderen?
- Ca. 80 gezinnen waaronder 30 gezinnen met een kindje met TOS

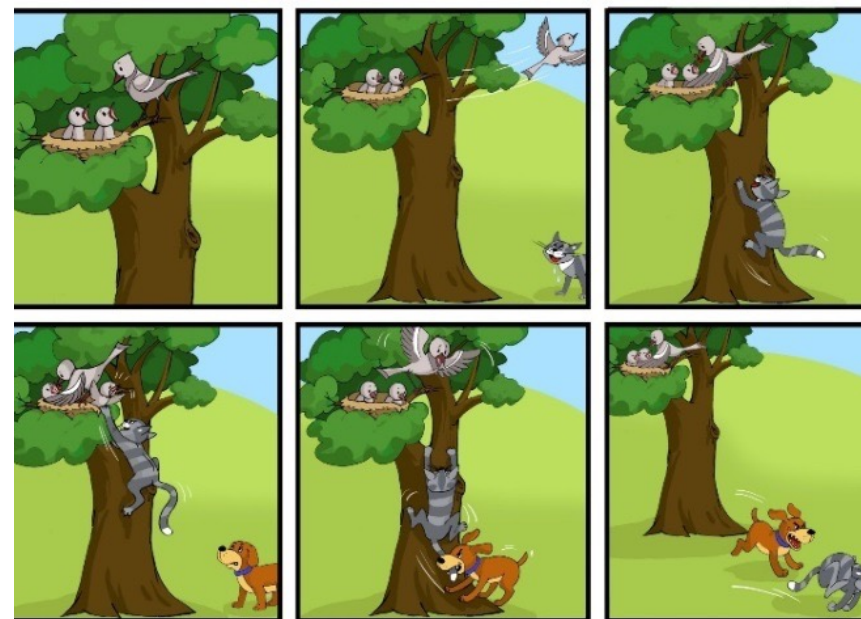
Merel van Witteloostuijn

Vier take-home messages

1. Mixen is normaal
2. Mixen & scheiden gaat hand in hand
3. Mixen heeft veel oorzaken en redenen
4. Mixen bij TOS is niet fundamenteel anders dan bij kinderen zonder TOS

Slotgedachte

- Kinderen die mixen kunnen meer uitdrukken.
- Bij testen (ook meertalig) houden we de talen gescheiden

Wat laten kinderen met TOS zien als ze *al* hun talige en communicatieve vermogens kunnen inzetten en niet alleen maar de helft?

**Universiteit
Utrecht**

Sharing science,
shaping tomorrow